

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова*
Университет за национално и световно стопанство (УНСС)
Научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” в УНСС.*

Автор на дисертационния труд: *Илиана Видинова Андропова*
Тема на дисертационния труд: *„Състояние и проблеми на банковото посредничество при усвояване на европейски фондове в България”*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1581/15.07.2020 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Докторантката се е обучавала по докторска програма към *катедра „Финанси”, Финансово-счетоводен факултет* на УНСС по *научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”* съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 933/16.04.2013 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2013 – 2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Темата на дисертационния труд на Илиана Видинова Андропова е с безспорна актуалност за съвременната банкова и икономическа практика у нас. До момента у нас не съществува разработен подобен дисертационен труд, при това толкова задълбочен и всеобхватен, който да е посветен на състоянието и проблемите на банковото посредничество при усвояването на европейските фондове (ЕФ) в България. Фокусът на изследването е върху банковото посредничество, тъй като банките са основната

финансираща институция и партньор между бизнеса, управляващите органи на оперативните програми и финансовите посредници.

Дисертационният труд има *класическа структура*, състояща се от въведение, изложение, включващо три глави, заключение, библиография и 3 приложения. Съдържателната част на дисертационния труд е в значителен обем – общо 298 страници. В допълнение, трите приложения към труда са с обем от 109 страници. В изложението са представени 17 фигури и 55 таблици. Библиографията съдържа 140 източника.

Структурата на дисертационния труд е изградена според формулирания обект, предмет, цел, задачи и хипотези на труда.

Обект на изследване в труда е банковото посредничество при усвояване на средствата от ЕФ в България. *Предмет на изследване* е състоянието на банковото посредничество при усвояване на средствата от ЕФ в България и проблемите, пред които се изправят банките при изпълнение на функцията си на съфинансираща институция на етап решение за кредитиране на проекти с бенефициенти, представители на сегмент Малки и средни предприятия (МСП).

Изследването е фокусирано върху проблемите на банките при финансиране на МСП, тъй като МСП са основен бенефициент по оперативните програми и основен двигател на икономическото развитие, а така също и поради установения им по-висок рисков профил.

Целта на дисертационния труд е да се изследва ролята на банковото посредничество при усвояването на средствата от фондовете на ЕС, да се анализират проблемите, възникващи при упражняване на финансиращата функция на банките при мостово кредитиране на проекти, съфинансирани от ЕС, и да бъдат изведени възможни насоки и мерки за преодоляването им. За изпълнение на целта на труда, са поставени и изпълнени 6 изследователски задачи. В хода на научното изследване се проверени две хипотези.

Изследователската теза на труда е, че банковите институции успешно допринасят към процеса на реализиране на проекти по оперативни програми на ЕС и към размера на усвояване на ЕФ основно чрез предоставяне на финансиране на бенефициентите на безвъзмездна помощ. Банките не предоставят обаче на всяка цена мостови кредити – те запазват изискванията си към кредитополучателите аналогични спрямо прилаганите общи критерии за установяване на кредитоспособност при юридически лица.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Високо оценявам получените научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд на Илиана Андропова. Започвайки от задълбочен

преглед на характеристиките и усвояемостта на оперативните програми към Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в България за програмните периоди 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., с проучване на използваните финансови инструменти на ЕС, докторантката правилно пристъпва към изследване на тенденциите в изменението на основните макроикономически показатели, върху които усвоените средства от ЕФ оказват влияние.

Докторантката извежда основните проблеми пред участниците в процеса им на усвояване на средствата от фондовете на ЕС в България, като се фокусира върху проблемите на бенефициентите при търсене на съфинансиране на проектните дейности. Чрез приложен дескриптивен анализ докторантката формулира основните пречки пред банките да дадат положително решение за инвестиционно и мостово финансиране на кредитополучатели от сегмента МСП.

За постигането на целта и задачите на дисертационното изследване, правилно е използван широк кръг от *научноизследователски методи*: теоретико-методологичен анализ, сравнителен анализ, хипотетичен метод, дескриптивен анализ, корелационен анализ, иконометрично моделиране. За проверка на формулираните хипотези на изследването, докторантката извършва иконометрично моделиране на ролята на банковото посредничество при усвояването на средствата от фондовете на ЕС. Направена е количествена оценка на влиянието на броя на одобрените дългосрочни кредити в банковата система и темпа на инфлация върху сумата на получената безвъзмездна помощ по оперативните програми в България.

Въз основа на извършения задълбочен анализ в дисертационното изследване и направените значими изводи, докторантката е формулирала ценни и актуални за банковата практика предложения за подобряване на условията по финансовите инструменти на ЕС и за преодоляването на проблемите пред банките във финансирането на бенефициенти от сегмент МСП през следващия програмен период 2021 – 2027 г.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Подкрепям изцяло научните и научно-приложни приноси в дисертационния труд на докторантката Илиана Андропова, както са формулирани в автореферата към труда (стр. 40). В синтезиран вид могат да се обобщят следните приноси в труда:

1. Идентифициране на основните проблеми при вземане на решение за финансиране от банките на проекти на представители на сегмент МСП по оперативни програми от ЕС в България.

2. Иконометрична оценка на връзката между броя на дългосрочните

кредити, отпуснати от банковия сектор за нефинансови предприятия, и размера на реално получените плащания по оперативни програми от ЕС, вследствие на която е установено, че ръстът на отпуснатите инвестиционни кредити в банковата система с 1 брой би довел до ръст на усвоените средства с 45 000 лева, при равни други условия.

3. Разкриване на нови знания относно влиянието на факторите, обуславящи динамиката на усвояване на средствата от фондовете на ЕС и количествена оценка на връзката между измененията в БВП и темпа на инфлацията спрямо размера на направените плащания по оперативни програми от ЕС в България.

4. Формулиране на изводи относно измененията в портфейла от инвестиционни кредити за 2017 г. спрямо 2013 г., обуславящите ги фактори и промените в поведението на кредитоискателите от сегмент МСП и финансиращите институции въз основа на приложен дескриптивен анализ.

5. Формулиране на препоръки с практическа насоченост към банките и институциите в страната, свързани с усвояването на финансовите инструменти на ЕС, относно механизми, способстващи за по-висок процент на одобрени инвестиционни кредити и по-висок размер на усвоените средства от фондовете на ЕС.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представила 5 публикации по темата на дисертацията, които са свързани с различни нейни аспекти, в т.ч. 4 доклади, изнесени на международни научни конференции, проведени в страната в периода 2017 – 2020 г., и 1 статия в Колективната монография на Финансово-счетоводния факултет на УНСС, 2018 г.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът към дисертационния труд е подготвен в съответствие с общоприетите изисквания и отговаря на съдържанието на изследването, представено в труда. Самооценката на научните приноси отговаря на действителните постижения на докторантката.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Към дисертационния труд на докторантката нямам критични бележки, тъй като съм много добре запозната с хода на научната ѝ работа в качеството ѝ на нейн научен ръководител. Направените от мен и от вътрешните рецензенти препоръки и бележки при вътрешното обсъждане на труда бяха много добросъвестно отразени от докторантката. За целта тя

представи подробен доклад за отразените бележки и препоръки, съгласуван с мен, на заседание на катедрения съвет на катедра „Финанси“.

За добрата завършеност и високото научно качество на дисертационния труд на Илиана Андропова съществено допринася нейният богат практически опит в банковата сфера – от 2009 г. досега. Тя започва своя практически опит в банковия сектор през септември 2009 г. като младши кредитен анализатор в Управление „Кредитен риск – корпоративни клиенти” в Алфа банк АД, където работи до април 2012 г., след което работи като експерт в Банка ДСК ЕАД до април 2019 г., Отдел „Одобряване на кредити на МСП”, Управление „Одобряване на корпоративни кредити”, а от април 2019 г. до настоящия момент работи в Българска банка за развитие АД като главен експерт в Управление „Корпоративно банкиране”.

Препоръката ми към докторантката е да публикува дисертационния си труд като самостоятелно научно издание, за да може по-широка аудитория да се запознае с него, и да продължи своите научни изследвания в предметната област.

8. Заключение

Убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното дисертационно изследване и предлагам на почитаемото научно жури да **присъди** образователната и научна степен „доктор“ на Илиана Видинова Андропова по научната специалност “Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”.

19.09.2020 г.
София

Подпис:
/проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова/